

RAHOITUSTUKI EU:N JÄSENVALTIOILLE

EU:n rahoitustukimekanismien tarkoituksena on ylläpitää EU:n ja euroalueen rahoitusvakautta, koska yhden jäsenvaltion talousvaikeudet voivat vaikuttaa merkittävästi muiden jäsenvaltioiden makrotalouden vakauteen. Rahoitustuki on kytketty makrotaloudellisiin ehtoihin (se on pikemminkin lainaa kuin finanssipoliittista varainsiirtoa). Näin varmistetaan, että tukea saavat jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavia finanssipoliittisia, taloudellisia, rakenteellisia ja valvontaan liittyviä uudistuksia. Uudistuksista sovitaan ja ne vahvistetaan erityisissä asiakirjoissa (yhteisymmärryspöytäkirjat), jotka julkistetaan [komission](#) verkkosivustolla ja tarvittaessa [Euroopan vakausmekanismin](#) verkkosivustolla. Osana EU:n vastausta covid-19-kriisiin otettiin käyttöön uusia rahoitusvälineitä, joilla autetaan jäsenvaltioita elpymään ja parannetaan niiden talouksien häiriönsietokykyä.

ENSISIJAINEN OIKEUSKEHYS

- Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 3 artikla
- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 2–5, 119–144 ja 282–284 artikla
- SEUT:iin liitetyt pöytäkirjat N:o 4, 12, 13 ja 14

TAVOITTEET

EU:n jäsenvaltioille annettavan rahoitustuen mekanismien tarkoituksena on ylläpitää EU:n ja euroalueen rahoitusvakautta. Ne ovat keskeisiä tekijöitä tehostettaessa talous- ja rahaliittoa ([2.6.4](#)) tukevaa talouden ohjaus- ja hallintajärjestelmää.

SAAVUTUKSET

A. Toukokuussa 2010 EU:n jäsenvaltiot perustivat väliaikaisen vakautusmekanismin, jotta ne pystyisivät ylläpitämään rahoitusvakauttaan valtionvelkakriisin aikana. Mekanismi muodostuu kahdesta lainaohjelmasta:

1. Euroopan rahoituksenvakautusmekanismi ([ERVM](#))

[ERVM](#):n mukaisesti komissio voi unionin puolesta lainata yhteensä enintään 60 miljardia euroa rahoitusmarkkinoilla implisiittisellä EU:n talousarviotakauksella. ERVM voi avustaa kaikkia unionin jäsenvaltioita.

Välinettä on käytetty (väliaikaisrahoituksena) [Irlannin, Portugalin ja Kreikan](#) avustamiseksi.

Euroopan vakausmekanismiin (EVM) perustamisen jälkeen ERVM:a käytetään erityisesti poikkeustilanteissa käytännöllisistä, menettelyllisistä tai taloudellisista syistä ja yleensä ennen EVM:n rahoitustukea tai yhdessä sen kanssa.

2. Euroopan rahoitusvakausväline ([ERVV](#))

Euroalueen jäsenvaltiot perustivat ERVV:n tilapäiseksi välineeksi, ja sen yhteenlaskettu lainoituskapasiteetti on 440 miljardia euroa. Lainat rahoitetaan pääomamarkkinoilla ERVV:n joukkovelkakirjalainojen ja muiden velkainstrumenttien avulla, ja osakkaat (euroalueen jäsenvaltiot) takaavat ne.

Välinettä on käytetty Irlannin, Portugalin ja Kreikan avustamiseksi. EVM:n perustamisen jälkeen ERVV:stä ei ole enää tarjottu uutta rahoitustukea.

B. Euroopan vakausmekanismi ([EVM](#)) perustettiin lokakuussa 2012 [hallitustenvälisellä sopimuksella](#) (eli EU:n lainsäädäntökehyksen ulkopuolella), ja se toimii pysyvänä tukimekanismina.

EVM on nyt ainoa pysyvä euroalueen jäsenvaltioiden [rahoitustukiväline](#). Sen yhteenlaskettu lainoituskapasiteetti on 500 miljardia euroa. Lainat rahoitetaan EMV:n rahoitusmarkkinoilta ottamin lainoin, ja osakkaat (euroalueen jäsenvaltiot) takaavat ne.

EMV:stä on annettu rahoitustukea [Espanjalle, Kyprokselle ja Kreikalle](#). Komissio ja EMV ovat laatineet [yhteistyösuhteitaan](#) varten yksityiskohtaiset menettelyt avun tarjoamiseksi euroalueen jäsenvaltioille.

EVM tarjoaa rahoitustukea erilaisten [lainanantovälineiden](#) avulla. Osana EU:n vastausta covid-19-kriisiin euroalueen jäsenvaltiot sopivat uudesta väliaikaisesta välineestä eli [pandemiakriisituen](#) välineestä.

C. Komissio antoi [6. joulukuuta 2017](#) ehdotuksen EVM:n muuttamisesta [Euroopan valuuttarahastoksi](#).

Tämä uusi elin sisällytettäisiin EU:n oikeudelliseen kehykseen, ja samalla pyrittäisiin ensisijaisesti säilyttämään EVM:n taloudelliset ja institutionaaliset rakenteet. Euroopan valuuttarahasto toimisi myös yhteisen kriisinratkaisurahaston varautumisjärjestelynä osana pankkiunionia. Maaliskuussa 2019 Euroopan parlamentti antoi [päättölauselman](#) komission ehdotuksesta. Toukokuussa 2013 tuli voimaan budjettikuripaketti (two-pack). Se muodostuu kahdesta EU:n asetuksesta (asetukset [\(EU\) N:o 472/2013](#) ja [\(EU\) N:o 473/2013](#)), joita sovelletaan euron käyttöön ottaneisiin jäsenvaltioihin. Se on osa talous- ja rahaliiton tukemiseksi tarvittavaa tehostettua talouden ohjaus- ja hallintajärjestelmää.

Erityisesti asetuksella (EU) N:o 472/2013 tiukennetaan rahoitusvakautensa tai julkisen taloutensa kestävyys suhteen vakavissa vaikeuksissa olevien tai vakavien vaikeuksien uhasta kärsivien jäsenvaltioiden talouden seuranta- ja valvontamenettelyjä.

Asetuksen nojalla komissio voi päättää asettaa tiukennetun valvonnan kohteeksi jäsenvaltion, jolla on rahoitusvakautensa suhteen vakavia vaikeuksia tai joka kärsii tällaisten vaikeuksien uhasta, ja vaikeuksilla on todennäköisesti haitallisia heijastusvaikutuksia euroalueen muihin jäsenvaltioihin. Rahoitustukea pyytävän jäsenvaltion on laadittava luonnos makrotalouden sopeutusohjelmaksi

yhteisymmärryksessä komission kanssa, joka puolestaan toimii yhteistyössä EKP:n ja tarvittaessa IMF:n kanssa.

Rahoitustuen myöntäminen kytkeytyy siis makrotaloudellisiin ehtoihin eli toimenpiteisiin, joilla on tarkoitus puuttua epävakauden syihin. Näin varmistetaan, että tukea saavat jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat finanssipoliittiset, taloudelliset ja rakenteelliset sekä valvontaan liittyvät uudistukset.

Lainat maksetaan erissä niin että maksaminen voidaan keskeyttää, jos tukea saava jäsenvaltio ei noudata sopeutusohjelmassa määriteltyjä velvoitteita.

D. [Maksutasetuki](#)

Helmikuusta 2002 lähtien on voitu myöntää maksutasetukea euroalueeseen kuulumattomille jäsenvaltioille, joilla on ulkoisen rahoituksen hankintavaikeuksia tai joita tällaiset vaikeudet vakavasti uhkaavat.

Maksutasetuki on yleensä keskipitkälle aikavälille yhteistyössä IMF:n kanssa myönnettyä rahoitustukea. Sen ehtona on, että jäsenvaltiot harjoittavat politiikkaa, jolla puututaan vaikeuksien taustalla oleviin taloudellisiin ongelmiin. Maksutasetukea on myönnetty [Unkarille, Latvialle ja Romanianle](#).

E. EU:n toimet covid-19-kriisin johdosta

EU on covid-19-kriisin johdosta esittänyt [kattavan vastauksen](#), johon sisältyi rahoitusvälineitä, joilla tuetaan jäsenvaltioiden toimia kriisin ja sen vaikutusten torjumiseksi. Näitä ovat muun muassa eurooppalainen hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäinen tukiväline ([SURE](#)) ja Euroopan unionin elpymisväline ([NextGenerationEU](#)) erityisesti [elpymis- ja palautumistukivälineen](#) kautta.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Osallistumalla budjettikuripaketin hyväksymiseen parlamentti on osaltaan vaikuttanut euroalueen talouden ohjaus- ja hallintajärjestelmän tehostamiseen tähtäävän unionin oikeudellisen järjestelmän luomiseen. Järjestelmässä on kyse sekä talousarvioiden valvonnasta että päätöksenteko- ja valvontamenettelyistä, jotka koskevat makrotalouden sopeutusohjelmien kohteena olevia jäsenvaltioita.

Lisäksi budjettikuripaketti vahvistaa parlamentin valvontaroolia, koska parlamentin asiasta vastaava valiokunta voi kutsua komission, neuvoston, euroryhmän, EKP:n ja IMF:n edustajat käymään kanssaan taloudellista vuoropuhelua. Parlamentin asiasta vastaavalla valiokunnalla on oikeus saada tietoja useissa eri tilanteissa, etenkin kun on kyse makrotalouden sopeutusohjelman laatimisesta ja täytäntöönpanosta.

Euroopan parlamentti ehdotti päätöslauselmassaan komission ehdotuksesta EVM:n muuttamisesta Euroopan valuuttarahastoksi, että EVM:n ja parlamentin välillä laaditaan väliaikainen yhteistyöpöytäkirja. Väliaikaisen yhteistyöpöytäkirjan on tarkoitus parantaa EVM:n ja parlamentin välistä vuoropuhelua sekä tehostaa EVM:n avoimuutta ja vastuuvollisuutta.

Lisäksi parlamentilla on valtuudet [valvoa](#) elpymis- ja palautumistukivälinettä erityisesti komission kanssa käytävien säännöllisten elpymis- ja palautumisvuoropuhelujen avulla.

Cristina Dias
04/2021

